

מפי כהן

שיעורו השבועי של

מו"ר הרב שמעון כהן שליט"א

לזכרו הטהור של מורי חמי

הרה"צ הגאון הרב אליהו עטייה זצ"ל

"וַיְהִי בְהַעֲלוֹת ה' אֶת אֱלֹהֵי בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם"

ראשי פרקים:

והיו ענין רואות את מוריד \diamond בנין המידות עומד על התורה \diamond ספר תהלים חדש-עתיק \diamond מתוך סידור ולא בעל פה \diamond האוכל טפל והזימון עיקר \diamond לימודו היה במתינות ובנעימה \diamond גדולים וקטנים - כולם הרגישו 'מלמדים' \diamond על האמת ועל השלום \diamond דמויות נערצות בחייו \diamond הגיה ספריהם של גדולים \diamond תוכחה באהבה \diamond מדוע יש לך בעיות בעיניי? \diamond עבודתו כרשם נישואין \diamond אהבת ארץ ישראל \diamond מזוודות קלות לדרך רחוקה

תמיד ראינוהו רכון על ספריו או נוטל ספר בידו - תורה, משנה, גמרא, פנימיות התורה וכו', ובין לבין היה נוטל את ספר התהלים ומתייחד עם קונו בתפילה.

ספר תהלים חדש-עתיק

לפני כשבע שנים קנינו לו ספר תהלים חדש עם אותיות גדולות, והיום הוא נראה מיושן-עתיק. פעם אמר לי שהוא מקפיד לסיים את ספר תהלים לפחות שלוש פעמים בשבוע, נמצא שבשבוע שנים סיים מו"ר חמי זצ"ל את הספר למעלה מאלף פעמים!

הדפים הראשונים של הספר מלאים בשמות לתפילה - לזיווג, לפרנסה, לרפואה, לזרע של קיימא וכו'. דפים שלמים מלאים בשמות של אנשים שרבים מהם אנו מכירים באופן אישי, כל אחד וצרכיו, כל אחד והישועה הפרטית שלה הוא זקוק, וב"ה יודעים אנו כי רבים נושעו וזכו לברכת ה' עליהם.

מו"ר חמי זצ"ל היה תלמיד חכם מופלג, ועם כל זה היה רגיל בספר התהלים. ספר התהלים היה חלק מבנין התורה שלו - תורתו היתה תפילה ותפילתו היתה תורה. עבודת ה' שלו חיברה תורה ותפילה יחדיו.

מתוך סידור ולא בעל פה

בספר "מעשה רב"³ מובאת עצה לתפילה בכוונה בשם הגאון מוילנא, והיא: להתפלל מתוך סידור ולא בעל פה. אצל מו"ר חמי זצ"ל לא ראינו מעולם תפילה בלי סידור - שחרית, מנחה, ערבית, ברכת המזון, ברכת על המחיה, או תפילת הדרך - לא היה דבר כזה אצלו תפילה בלי סידור. למה? "להועיל הכוונה", לא לפספס אות ממטבע שתיקנו חכמים. בקידוש של שבת היה סופר ומונה את התיבות - שלושים ושש תיבות בדיוק.

והיו ענין רואות את מוריד

מורי חמי הרב הצדיק רבי אליהו עטייה זצ"ל, שיך לדמויות ההוד של 'דור דעה'. הוא זכה לגדול בין גדולים, להביט בהם, ללמוד מתורתם ולספוג מאישיותם. חז"ל אומרים:

"אמר רבי: האי דמחדנא מחבראי - דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה - הוה מחדנא טפי. דכתיב: 'והיו ענין ראות את מוריד'."

רבי מעיד על עצמו, שגדולתו באה לו מכך שהביט ברבי מאיר וראהו מאחור, ואם היה זוכה ומביט בפניו, היה מגיע עומק גדול יותר של תורה. מו"ר חמי זצ"ל זכה לראות ולגדול וללמוד עם גדולי תלמידי החכמים של הדור הקודם. חוויית המפגש עם גדלות של תורה היתה ניכרת בהליכותיו בקודש. אישיותו היתה ספוגה בעולמה של תורה.

בנין המידות עומד על התורה

בברייתא¹ דרבי פנחס בן יאיר מבואר מהו סדר בנין המידות, וזו לשון חז"ל:

"אמר רבי פנחס בן יאיר: תורה מביאה לידי זהירות, זהירות מביאה לידי זריזות..."

בנין המידות של האדם עומד על התורה, ממנה הכל מתחיל ועליה הכל עומד. עולם הערכים של האדם והנהגתו המוסרית בנויים על אדני התורה. התורה יוצרת מחויבות ומשפיעה על כל אורחות חיינו. אצל מו"ר חמי זצ"ל היה ברור ומוחלט, שהכל מתחיל מתורה והכל בנוי על תורה. כל המחשבות שלו היו מחשבות של תורה וכל הדיבורים שלו היו דיבורים של תורה. כל חייו היו הנהגות של תורה מתוך עמל ושקידה ואהבת תורה.

¹ עירובין יג ע"ב.

² עבודה זרה כ ע"ב.

³ ראה מעשה רב הלכות תפילה אות מג.

בן עולם הבא הוא, מי שנכנס לבית המדרש ויוצא כשהוא כפוף, מתוך ענוה, ושוקד תמיד על התורה, ולא מחזיק טובה לעצמו בשל כך.

למור חמי זצ"ל היתה תכונת נפש מופלאה. כל מי שלמד אתו בחברותא היה סמוך ובטוח שהוא ה'מלמד' ומור חמי ה'תלמיד'. מתוך ענוה גדולה היה מקשיב ומתפעל ומשבח את החברותא ברוחב לב.

זכורני שבחג סוכות הראשון בו התארחתי אצל מור חמי זצ"ל, למדנו יחד סוגיה מענייני דיומא, סוגיית 'הסומך סוכתו בכרעי המיטה'. למדנו גמרא, רש"י, תופסות, רא"ש, ר"ף, ר"ן, וראשונים נוספים. ישבנו מספר שעות ולמדנו מילה במילה, דייקנו והעמקנו, שאלנו ותיירצנו, בניחותא, במיתון, עד שהכל היה מחוור כשמלה. כשהגיע זמן מנחה סיימנו את לימודנו והלכנו לבית כנסת החיד"א. לאחר התפילה ניגש אברך צעיר מאברכי הישיבה אל מור חמי, שהיה אז בערך בן שישים וארבע, ושאל אותו שאלה בסוגיית 'הסומך סוכתו בכרעי המיטה'. עמדתי מהצד ושמחתי לשמוע שאלה שנוגעת בדיוק למה שלמדנו לפני דקות ספורות, אך מור חמי, במקום להשיב לו על אתר תשובה מנומקת ומלומדת, שיבח אותו על השאלה והעמיד פנים כאילו זו הפעם הראשונה שהוא פוגש את הסוגיה. הם ישבו ולמדו ודנו והעלו סברות לכאן ולכאן עד שהסוגיה היתה בהירה ונהירה, והקושיה הסתלקה.

מתוך ענוותנותו וצניעותו של מור חמי זצ"ל, היה נדמה לאותו אברך צעיר, שהוא זכה להאיר את עיניו של רבו בסוגיה חדשה, ויצא שמח וטוב לב. כך היתה דרכו, "מגלה טפח ומכסה טפחיים"⁶. כל סוגיה, בנגלה או בנסתר, היה פותח ומתחיל מבראשית, כאילו לא עסק בה מעולם, וכל מי שלמד אתו הרגיש את השותפות האמיתית בלימוד, ונדמה היה לו כאילו הוא ה'מלמד'.

בעלי בתים ובעלי תשובה, מתחילים ומתקדמים, כולם הרגישו 'מלמדים'. סיפר לי אחד מתלמידיו, שבמשך כמה עשורים הוא לומד עם מור חמי ושומר אתו על קשר אמיץ, שהתחושה המתמדת שהוא ה'מלמד' בנתה אצלו את האחריות על הלימוד ומתוך שאלותיו המכוונות של הרב למד להעמיק ולשאל ולתרוץ לאמתה של תורה. כך הגיש הרב את התורה לכל אוהביה ולומדיה בכפית של כסף, באופן שיגיעו הלומדים בכוחות עצמם לשאלות הנכונות ולתשובות המספקות, ותאיר להם התורה כנתינתה בסיני.

על האמת ועל השלום

ההערצה הגדולה שלו לגדולי ישראל, היתה אף היא בולטת באישיותו. נמנה מעט מדמויות ההוד של התקופה ההיא כדי להבין, ולו במעט, באיזו סביבה גדל מור חמי זצ"ל.

אביו, הגאון הצדיק רבי מרדכי עטייה זצ"ל, היה מתקיפי ארעא דארץ ישראל. תקיף היה בלימודו ותקיף היה בהנהגותיו, הפוך במידה רבה מתכונתו של מור חמי זצ"ל.

האוכל טפל והזימון עיקר

חיבת המצוה בערה בו. כשהייתי מגיע לביקור, והיה נוכח בן משפחה נוסף מעל גיל בר מצוה, היה מכריז בשמחה: ב"ה היום יהיה לנו זימון! מיד הבנתי שלא אוכל להתחמק מסעודה עם נטילת ידיים...

אצל מור חמי זצ"ל האוכל היה טפל והזימון עיקר. מעלתה של ברכת המזון שנעשית בזימון גדולה ממעלתה שלא בזימון, שכן על ידי ההתאחדות של שלושה לברך יחד, נעשה קידוש השם גדול וכבוד שמיים מתרבה, "גַּדְלוּ לַה' אֶתִּי וְנִרְוַמְנָה שְׁמוֹ יְהוָה"⁴. הקפדה נוספת היה מור חמי זצ"ל מקפיד, והיא, לברך בקול רם ולדאוג שיהיה מי שיענה אמן אחריו. לא פעם היה ממתין עד שמישהו מבני הבית יתפנה לענות אמן אחריו.

לימודו היה במתינות ובנעימה

סדר יומו נסוב סביב החברותות שבאו ללמוד אתו תורה. לאחר תפילת ותיקין היה לומד עם רבי שמואל שרבני "שער הכוונות", ובישיבה היה לומד עם חברותות שונות ולפעמים עם קבוצות, בנעימה, מילה אחר מילה, מתון מתון, כמונה מעות. גמרא, רש"י, תוספות, ראשונים ואחרונים, מכיוון אחד מכיוון שני ומכיוון שלישי. מלבנים ומעמיקים בחבורה.

סיפר לי ר' שמואל פוירשטיין זצ"ל לפני שנים רבות, שעבר פעם ברחוב מתתיהו ושמע נעימה נפלאה של לימוד גמרא. ישבתי שם בסמוך במשך שעה שלמה, סיפר ר' שמואל, רק כדי לשמוע את המנגינה, את נעימת התורה.

גדולים וקטנים – כולם הרגישו 'מלמדים'

בענוה גדולה היה לומד מור חמי זצ"ל עם כל מי שחפץ בתורה, גדולים וקטנים כאחד.

בשבת בצהרים, בין שתיים לארבע, היתה לו חברותא קבועה עם רבי אברהם לוי ב"אדרא רבה", ועם השנים הפך לימוד זה ללימוד בחבורה שהלכה וגדלה. ולימים קיבל לידי את האחריות על השיעור גיסי הגאון הרב מרדכי עטייה הי"ו.

במשך שנים רבות העביר מור חמי זצ"ל שיעור בבית כנסת החיד"א עיני, לפני תפילת ערבית של מוצאי שבת, לפי זמן רבנו תם. בית כנסת החיד"א שבבית וגן, הוא בית כנסת שאור קדומים נסוך עליו. התפללו בו גדולי ישראל כמו חכם מנצור בן שמעון מרבני ישיבת פורת יוסף, רבי ברוך נאה בנו של רבי חיים נאה, הרב נסים הררי שיבלטור"א מרבני בית וגן, ועוד.

השיעור של מור חמי זצ"ל היה בטור ובית יוסף על הסדר. כשאני התוודעתי לשיעור זה לראשונה, מעט לאחר חתונתי, למדו הלכות עירובין. בעלי בתים פשוטים למדו סעיף סעיף על הסדר בלי לדלג.

אמרו חז"ל⁵:

"...שלחו מתם, איזהו בן העולם הבא? ענוותן ושפל ברך, שייף עייל, שייף ונפיק, וגריס באורייתא תדירא, ולא מחזיק טיבותא לנפשיה".

⁴ תהלים לד, ד.

⁵ סנהדרין פה ע"א.

⁶ ראה נדרים כ ע"ב.

היה פונה מיוזמתו להעיר ולעורר. מתוך כך היה הציבור פונה אליו בכל דבר קטן וגדול ומבקש לשמוע הדרכה של תורה.

הגיה ספריהם של גדולים

מור"ר חמי היה ידיד קרוב של מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, הוא היה צעיר ממנו בשנה והעריצו הערצה רבה. ספריו הראשונים של מרן הרב עובדיה, עברו הגהה אצל מור"ר חמי זצ"ל, ואף הפקידו על הוצאת כתביו של החכם רבי אברהם פטאל הלוי, חמיו של מרן הרב עובדיה. חיבור זה נקרא "ויאמר אברהם" - שלושה כרכים, על התורה, ועל ההפטרה, ועל פרקי אבות.

בכרך הראשון של "חזון עובדיה", במהדורה הראשונה, כתב מרן הרב עובדיה הקדשה למור"ר חמי זצ"ל, ובה האריך במעלתו ובערכו של ההגהות, ושיבח את הטיפול המסור שלו בספרים. שמו של מור"ר חמי זצ"ל לא מופיע בספרים לבקשתו, מתוך צניעותו.

תוכחה באהבה

בשבת הראשונה, כשהגענו לבאר שבע, מור"ר חמי וחמותי עליהם השלום באו לעזור לנו בהתארגנות, והתארחו אצלנו בשבת. מול ביתנו גר יהודי שאינו שומר תורה ומצוות. בשבת בבוקר, בדרך לתפילת שחרית, ראינוהו לבוש גופיה ומכנסיים, כוס גדולה של בירה בידו ופחית של צבע לצדו, והוא עומד וצובע את הגדר. מור"ר חמי זצ"ל ראה את המחזה ולא יכול היה להשלים עם חילול השבת שנגלה לעיניו. 'צובע' זו מלאכה מדאורייתא, אמר מור"ר חמי, ומצווים אנו במצוות תוכחה. חששתי, זו היתה שבת ראשונה שלנו בעיר, פחדתי שיחליטו לגרש אותנו כבר בשלב זה. העדפתי להתקדם הלאה ולא להתערב, אך מור"ר חמי זצ"ל גמר בליבו לקיים מצוות תוכחה.

הגעתי לבית הכנסת והמתנתי לראות מה יפתח. כעבור דקות ספורות נכנס מור"ר חמי זצ"ל בפנים שלווים ומאירות. הייתי סקרן לדעת מה אירע שם, אך לא שאלתי שאלות. ביום ראשון כאשר ליוויתי את מור"ר חמי וחמותי עליהם השלום בדרכם החוצה, שוב עמד האיש עם הבירה והמברשת, והמשיך בצביעה. ממקום שהפסיק שם היה מתחיל.

מור"ר חמי זצ"ל ניגש אליו וחיבק אותו בהתרגשות. זה היה מחזה מיוחד במינו, לא יכולתי להתאפק, פניתי אל מור"ר חמי זצ"ל ושאלתי: תורה היא וצריך אני ללמוד, כיצד על ידי דברי תוכחה הפכת לידידו של האיש?

השיב מור"ר חמי זצ"ל: כאב לי לראות אותו עובר על איסור של תורה, פניתי אליו ואמרתי לו: אתה יודע, שבת היום. הקב"ה נתן לנו - לעם ישראל - מתנה טובה ושמה שבת, וכך כתוב בתורה: "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשֶׂת כָּל מְלֶאכֶתְךָ: יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבֶת לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֶאכֶה"⁸. בשבת לא עושים מלאכה, שבת זה יום של מנוחה. בורא עולם בכבודו ובעצמו נח ביום השבת. בשבת מקיימים סעודה עם הילדים, שרים ביחד שירי שבת ואומרים דברי תורה.

סיפר ראש ישיבת מצפה יריחו, הרב שבתאי סבתו שליט"א, שכשכהו עיניו של הסבא רבי מרדכי זצ"ל, בסוף ימיו, היה קורא מתוך הספר והסבא היה מתקן אותו. פעם אחת אמרתי על משפט מסוים שלא הבנתי כראוי, וגער בי הרב ואמר: זו גאוה! וכי עד עתה חושב אתה שהבנת הכל!?

קיבלתי שיעור מוסר. יצאתי מהורהר מהחדר, ושם פגשתי את מור"ר חמי זצ"ל, שהאיר לי פנים, ומכיוון שהרגיש בהרהורי חייך אלי ולחץ את ידי בחמימות. יצאתי מפויס...

על מור"ר חמי ואביו זכר צדיקים לברכה, סיים הרב שבתאי סבתו שליט"א, ניתן לומר את דברי המשנה **באבות**:

"על שלושה דברים העולם עומד: על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר: 'אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם' (זכריה ח, טז)".

דמויות נערצות בחיי

דמויות נערצות נוספות הן: הצדיק המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, "זקן המקובלים" וראש עדת המכוונים, מייסד וראש ישיבת המקובלים "נהר שלום".

הרב רבי עזרא עטייה זצ"ל, ראש ישיבת פורת יוסף. מור"ר חמי היה מתפעל מגדולתו בתורה ומספר בערגה על התקופה בה למדו עם הרב חושן משפט בלמדנות. הכל היה "כמאן דמנח בכיסו", בסברא ישרה, בבירות ובעמקות גדולה.

יחד עמהם היה הצדיק המקובל חכם מנצור בן שמעון זצ"ל, מרבני ישיבת פורת יוסף. עליו אמר מור"ר חמי זצ"ל, שהיה 'משיירי כנסת הגדולה' וזכה להעמיד בנים תלמידי חכמים מופלגים: חתנו הוא הרב שלום כהן שליט"א, ראש ישיבת פורת יוסף ונשיא מועצת חכמי התורה. ובניו הם: הרב שלמה בן שמעון - לשעבר חבר בית הדין הגדול, הרב נסים בן שמעון - ראב"ד תל אביב, הרב מרדכי בן שמעון זצ"ל שהיה רב ומקובל והרב מסעוד בן שמעון - ראש ישיבת "אור אליצור" ורבה הספרדי של שכונת רמת אלחנן בבני ברק.

כשהייתי צעיר לימים, פעם נסעתי באוטובוס, בקו שלושים ותשע, עם חכם מנצור זצ"ל. הוא היה בדרכו ל"היכל שלמה", לבחון את הלומדים ברבנות הראשית בירושלים. ירדנו בשוק מחנה יהודה והוא עשה את דרכו ברגל לכיוון "היכל שלמה". למרות גדולתו בתורה הלך לבד, בלי שמשים ומלווים. היתה לו תלבושת מיוחדת, תרבוש שחור, וזקנו ירד על פי מידותיו. כל מי שראה אותו, ראה לנגד עיניו 'הוד קודמים' כפשוטו.

התלוויתי אליו ואמרתי לו בעדינות: הרב הולך בדרך הארוכה, אפשר לקצר מפה ומשם..

הרב הביט בי ואמר במאור פנים: מזה ארבעים שנה רגיל אני ללכת בדרך זו, מכיר אני את הצעדים ואת זמן ההליכה, ואיני רוצה לשנות.

אחת מההנהגות המיוחדות שאפיינו מאוד את חכם מנצור זצ"ל, היתה הקפדתו לא להעיר לזולתו בבית הכנסת. כשפנו אליו בשאלה היה משיב במאור פנים ובעדינות נפש מיוחדת, אך לא

⁸ שמות כ, ט-י.

⁷ אבות פ"א, מ"ח.

במסגרת תפקידו, לא פעם הגיעו לפתחו מקרים מורכבים שבהם נדרשה הכרעה הלכתית וטיפול מתוך זהירות ורגישות גדולה, ובמקרים שבהם היה צריך לעמוד בפרץ ולא להיכנע ללחצים שונים מצד אנשים שניסו להשיג את מבוקשם נגד כללי ההלכה, עמד בתוקף על המשמר.

אהבת ארץ ישראל

הסבא, הגאון הצדיק רבי מרדכי עטייה זצ"ל כתב מספר קונטרסים בדבר חובת העלייה לארץ ישראל. סוגיית דור הגאולה ותחיית האומה בדור האחרון, וממילא חובת ההודיה ביום העצמאות וביום ירושלים, היו אבן יסוד בתורתם של הסבא ואחריו מ"ר חמי זצ"ל. בחתימת הספר "מחסה ועוז" הוסיף מ"ר חמי זצ"ל לפני ששים ורבע שנים, שבע שנים בלבד לאחר הקמת המדינה, בהיותו בן שלושים ושלוש, את המילים הבאות:

"נפל בחלקי להיות המסיים את הספר הקדוש הזה. הקורא יראה את אהבת וחיבת ארצנו היקרה המבצבצות מבין השיטין בין כל מילה ומילה שהן כולן דברי אלקים חיים.

ואכן ראויה היא ארצנו וזכאית לאהבה מיוחדת, נוסף לאהבה הטבעית שיש לכל עם לאדמתו, שכן נתקדשה היא בקדושת הדורות, דומה היא לירושה יקרה עתיקת ימים שנפלה לו לאדם, והיא חביבה בעיניו מאוד ואין הוא מוכן לוותר עליה בעד כל הון.

האהבה לארץ הקודש היתה נחלת העם בכל דור ודור, אך היתה זו, לרוב, אהבה נסתרת שלא יצאה אל הפועל. היא הסתפקה בשירי ובפיוטי עריגה ואהבה, כיסופים וגעגועים, שבאו לידי ביטוי בימי שמחה ואבל, בשעות צרה ורווחה, העם הסתפק בכך ולא מצא את העוז לעזוב את ארצות הנכר ולעלות לארץ הנכספת. הסכנות והצרות הרבות שמצאו את עמנו בפזוריו עוררו את העם לחשבון הנפש, התעוררו הנשמה והרוח הישראלית לשיבה אל צור מחצבתם, וכך החלו נוהרים מאות ואלפי יהודים אל ארצנו העתיקה-חדשה לפדותה ולפרותה לבנותה ולהבנות בה, ועדים אנו היום לשוב גדול, כן ירבה וכן יפרוץ, שלא היה כמוהו מאז גלות עם ישראל מאדמתו, ובצדק נוכל לומר את דברי הנביא: 'שאי סביב עיניך וראי מי ילד לי את אלה'..."

כששאלוהו כיצד זכה אביו שכל בניו למודי ה', השיב: זכותה של ארץ ישראל! ארץ ישראל מגנא ומצלא.

מזוודות קלות לדרך רחוקה

בחודשים האחרונים, כאשר נחלש, היה עסוק ב'לאסוף מצוות', באמרו: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא"⁹. תפילין, ברכה, תפילה, פרק תהלים, אני אוסף מה שכוחותי נותנים לי, "זוודין קלילין לאורחא רחיקא"¹⁰, מזוודות קלות לדרך רחוקה.

הביט בי השכן, המשיך מ"ר חמי זצ"ל לספר, והשיב לי בפליאה: באמת, לא חשבתי על זה. במשך השבוע אני עובד כל כך קשה, לא מגיע לי יום אחד של מנוחה?! הוא חזר לביתו עם פחית הצבע וכוס הבירה, והחליט להמשיך בצביעה ביום ראשון. מאוחר יותר סיפרו לי שכנים, שתמיד היה נוסע בשבת ולאחרונה הפסיק.

בזכות אהבת ישראל שבערה בליבו, זכה מ"ר חמי זצ"ל, שדבריו יהיו נשמעים. כשהיה מגיע לבית הכנסת היה רגיש באופן מיוחד להגייה הנכונה של מילות התפילה והקריאה בתורה, והרבה לתקן את המתפללים - שווא נע במקום שווא נח, דגש חזק במקום דגש קל, קמץ גדול במקום קמץ קטן, וכן הלאה. ניכר היה שהערותיו לא באו ממקום של התנשאות ח"ו, אלא מתוך חיבה יתירה לאותיות התורה והתפילה. ריבונו של עולם נתן לנו את התורה עם טעמיה ודקדוקיה, הכל ניתן למשה בסיני. וכן מטבע הלשון שטבעו חכמים בנוסח התפילה, יסודו בהררי קודש.

מדוע יש לך בעיות בעיניים?

פעם לקחתי את מ"ר חמי זצ"ל לבדיקת עיניים. חיכינו בתור ולצדנו ישב בחור צעיר, בן כשלושים. מ"ר חמי זצ"ל פנה אליו ושאל לשלומו. "כיצד שלומו? מה שם כבודו? במה כבודו עוסק?". נפתחה שיחה ביניהם, והבחור סיפר שהוא 'מעצב אופנה'. מ"ר חמי זצ"ל שאל בכנות: מה זה? והבחור השיב: אני מסתכל בתמונות של נשים, ואני מתאים להן בגדים... מ"ר חמי זצ"ל הקשיב לדבריו, והשיב: תראה, אני יהודי זקן, יש לי בעיות בעיניים. זה נורמלי. אבל אתה, בחור צעיר, מדוע יש לך בעיות בעיניים? אין סיבה שבחור צעיר כמוך יבוא לפה!

לימים פגשתי את הבחור ב"מכון מאיר" שומע שיעור תורה. לא הכרתי אותו, לא זיהיתי אותו, אבל הוא זיהה אותי. הוא ניגש אלי והזכיר לי את הסיפור שהיה חרוט בליבו. אני רוצה שתדע, אמר לי האיש, שהמפגש בבית החולים טלטל אותי. במשך חודשים ארוכים ליוותה אותי ההערה של הזקן, עד שהחלטתי לקום ולעשות מעשה. עזבתי את עבודתי כמעצב אופנה והיום אני עוסק במחשבים. ניתן לספר על מ"ר חמי זצ"ל סיפורים כאלה למכביר, ובאמת זכה לגעת בלבבות של רבים ולהשיבם מעוון.

עבודתו כרשם נישואין

מ"ר חמי זצ"ל עבד במשך שנים רבות כרשם נישואין בירושלים. הוא היה מנהל מחלקת נישואין עד שפרש לפנסיה מוקדמת מתוך רצון להקדיש את חייו לתורה. באותה תקופה הפרנסה היתה בדוחק, ולהפסיד משרה מסודרת כדי ללמוד תורה, זה לא היה דבר של מה בכך.

בימי השבעה רבים רבים באו וסיפרו שמ"ר חמי זצ"ל רשם אותם לנישואין. אני באופן אישי לא זוכר מי רשם אותי לנישואין. כמה מאתנו זוכרים מי רשם אותם לנישואין?! אבל אותם שנרשמו אצל מ"ר חמי זצ"ל, משום מה זוכרים זאת היטב, דמותו נחקקה בליבם ובזיכרונם, ולא בכדי.

⁹ מחסה ועוז עמ' צח.

¹⁰ אבות פ"ד, מי"ז.

¹¹ ראה ילקוט שמעוני פרשת וישב רמז קמה.